

**ПЗВО «МІЖНАРОДНИЙ КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПИЛИПА ОРЛИКА»
Медико-соціономічний факультет
Кафедра психології та педагогічної освіти**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з навчальної роботи
ПЗВО «МКУ ім. Пилипа Орлика»
В. В. Ревенко
« » 2020 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

**першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність 053 Психологія**

ЗМІСТ

ВСТУП	3
I. ВИДИ ПРАКТИК	4
II. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ ВИЩОЇ ОСВІТИ У РЕЗУЛЬТАТІ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ	5
III. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	8
IV. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	13
V. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ	44
ДОДАТКИ	47

ВСТУП

Практика здобувачів вищої освіти є невід'ємною частиною процесу підготовки фахівців у закладі вищої освіти. Практика передбачає отримання здобувачами вищої освіти достатнього обсягу практичних знань і навичок роботи. З цією метою наскрізною програмою передбачене безперервне практичне навчання здобувачів вищої освіти. Строки проведення практик визначені у навчальному плані.

Метою практики є оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами, формами організації та знаряддями праці у галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі отриманих у закладі вищої освіти знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Дана наскрізна програма складена на підставі і відповідно до Положення «Про проведення практики студентів Вищих навчальних закладів», затвердженому Наказом Міністерства освіти і науки України № 93 від 8 квітня 1993 року, та Положення «Про проведення практики студентів в ПВНЗ «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика».

Практика здобувачів вищої освіти передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу практичних знань відповідно до різних освітнього ступеня.

I. ВИДИ ПРАКТИК

Навчальним планом підготовки фахівців галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія» кваліфікації «бакалавр психології» передбачені такі види практик:

№ п	Вид практики	Курс	Семестр	Кількість ECTS кредитів	Кількість годин
1	Навчальна практика	1	2	2	60
2	Виробнича практика	2; 3; 4	4, 6, 8	3	90

Наскрізна програма є основним документом, який визначає обсяг, строки і загальний порядок проведення практики здобувачів вищої освіти.

Після проведення практики керівники практик від освітнього закладу складають письмовий звіт про виконання програми практики та вказують обсяг виконаної роботи в процесі її проходження. В звіті повинні висвітлюватись такі питання:

1. Завдання, місце та час проведення практики.
2. Умови та особливості проходження практики.
3. Дотримання здобувачами вищої освіти правил з техніки безпеки.
4. Ступінь і якість виконання практики здобувачами вищої освіти.

II. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ ВИЩОЇ ОСВІТИ У РЕЗУЛЬТАТІ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

В результаті проходження практики, а також виходячи з аналізу типових задач діяльності практичного психолога здобувач вищої освіти опановує групи вмінь, які, в свою чергу, збігаються із професійними функціями:

а). дослідницькі (гностичні):

- визначати психологічну проблему в умовах конкретної ситуації, розробляти шляхи подолання проблеми через постановку низки завдань;
- працювати з психолого-педагогічною, методичною літературою, виокремлюючи основні конструктивні ідеї щодо розв'язання виявленої проблеми;
- будувати правильні умовиводи на основі фактів, окремих понять;
- поєднувати теоретичний аналіз проблем з їх оптимальним вирішенням;
- знаходити найбільш ефективні засоби вирішення психологічної задачі;
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки і заходи, спрямовані на оптимізацію власної професійної діяльності;

б). організаційні:

- організовувати конструктивну взаємодію між психологом та клієнтами та останніх між собою;
- організовувати власну діяльність і поведінку під час безпосередньої взаємодії з клієнтом на сеансі і позасеансних заняттях: розподіл робочого часу, інструктування, контроль, дозування навантаження тощо;
- управляти дискусією, тобто координувати дії та висловлювання учасників взаємодії;
- організовувати зіткнення поглядів;
- попереджувати конфліктні ситуації під час суперечки;

в). інтенційні:

- встановлювати контакт;
- викликати симпатію, довіру;

- презентувати себе як фахівця, здатного надати допомогу;
- зацікавлювати, вести за собою;
- правильно, логічно, однозначно та переконливо висловлюватись;
- вміння генерувати ідеї, передбачати результат взаємодії з клієнтом та характер зворотної реакції на свої вимоги;
- вміння формулювати запитання, спонукати до розмірковування, складання аналітичної відповіді;
- адекватно реагувати на поведінкові прояви клієнта;
- заохочувати, підтримувати, заспокоювати, переконувати, вмотивовувати;

г). комунікативні:

- вміння пізнавати інших і розуміти їх, об'єктивно оцінити ситуацію і відносно неї прогнозувати свою поведінку;
- вміння активно слухати (чути), обирати роль, адекватно передавати і сприймати емоції;
- вміння моделювати діалог, структурувати інформацію у формі діалогу;
- вміння рефлексивно управляти «Я-образом», що означає усвідомлення того враження, яке «Я» справляю на оточуючих і вміння його змінити за власним бажанням;
- володіння правилами поведінки - етикетом - здатність бути витриманим, доброзичливим, чуйним по відношенню до партнера по спілкуванню;
- володіння вербальною комунікацією, а саме: технікою мовлення, її компонентами: голосом, дикцією, темпом, інтонацією, паузами; ознаками мовлення, якими є: правильність, чистота, точність, логічність, виразність, образність, доцільність;
- володіння засобами невербальної комунікації, а саме: мімікою, жестами, пантомімікою, вмінням триматися перед аудиторією.

д). діагностичні:

- методично правильно проводити анкетування, тестування, заходи психокорекції та інших впливів на людину;

- використовувати психологічний інструментарій, адекватний задачі і особливостям праці персоналу;

- інтерпретувати результати психодіагностики, виявляти властивості особистості і можливості її продуктивної діяльності;

е). дидактичні:

- продуктивно навчати, забезпечувати розвиток і корекцію діяльності особистості та колективу;

- здійснювати вибір і реалізацію продуктивних моделей, алгоритму і технології діяльності;

- організувати соціально-психологічну роботу і особисто брати участь у проведенні адекватних заходів;

є). проєктувальні:

- формувати позитивну «Я-концепцію» у клієнта, самоаналіз і адаптацію до нових реальних умов;

- здійснювати первинну профілактику алкоголізму, наркоманії та інших шкідливих звичок людини;

- проводити психологічну експертизу і корекцію асоціальної поведінки, психологічну реабілітацію людини;

- консультувати керівників і працівників установ з питань використання психології з метою ефективної організації виробничої діяльності.

III. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Навчальна практика здобувачів вищої освіти є початковим елементом у структурі базової професійної підготовки майбутнього практичного психолога. Вона спрямована на ознайомлення зі структурою системи психологічної служби в Україні, функціональними особливостями її підрозділів, з умовами та організацією професійної діяльності психолога.

Навчальна практика відбувається з відривом від навчання на базі освітніх закладів усіх типів протягом 2 тижнів.

Здобувач вищої освіти може проходити практику за місцем проживання та роботи у разі подання відповідної заяви на профільну кафедру.

Психологічна служба - це цілісна структурована сукупність закладів, установ, підрозділів і посад, що входять до єдиної субординативної системи (як частина більш загальної системи), основу якої складають фахівці у галузі практичної психології (В. Панок).

Мета навчальної практики полягає в ознайомленні здобувачів вищої освіти зі структурою, напрямками її роботи, колом професійних обов'язків працівників та нормативними документами психологічної служби України, а також формуванні уявлень про морально-етичні, соціально-психологічні та професійно-орієнтовані принципи організації психологічної допомоги різним віковим та соціальним групам населення.

Основні завдання навчальної практики:

1. Ознайомлення здобувачів вищої освіти з особливостями надання психологічної допомоги в різних соціальних, педагогічних та психологічних структурах.

2. Актуалізація та розвиток особистісно-професійного потенціалу здобувачів вищої освіти:

- актуалізація та розвиток професійно-орієнтованих мотивів навчання;

- формування та розвиток структури особистісно-професійної спрямованості, самосвідомості та особистісної готовності до оволодіння професією.

3. Узагальнення та розвиток уявлень про предмет, завдання, засоби та напрями практичної психології.

4. Формування та розвиток навичок професійної рефлексії, самоаналізу мотивів та формулювання подальших завдань власної навчально-професійної діяльності та особистісно-професійного розвитку.

Напрями психологічної роботи під час практики

Завдання практики зорієнтовані на наступні базові напрями психологічної допомоги:

1 напрям - індивідуально-психологічна робота, що включає різні види та засоби психологічної допомоги та супроводу.

2 напрям - групова психологічна допомога, що включає різні соціально-психологічні та психолого-педагогічні форми організації психологічної допомоги та супроводу.

Зміст практики

Зміст практики полягає у знайомстві зі структурою, основними підрозділами, персоналом та його обов'язками, а також вивченні нормативних документів закладу чи установи, де проходить практика, психологічному аналізі напрямків діяльності і функцій психологічної служби баз практик, а також особливостей роботи практичних психологів у різних її підрозділах.

Зміст практики передбачає самоспостереження та аналіз індивідуально-психологічних детермінант навчально-професійної діяльності, формулювання завдань подальшого професійного та особистісного розвитку, а також опрацювання рекомендованої літератури та написання есе.

Поточний контроль здійснюється відповідно до складеного студентом та затвердженого керівником практики від ЗВО *індивідуального плану практики*, який включає етапність, терміни виконання та тематику індивідуальних завдань практики.

Підсумковий контроль передбачає контроль виконання здобувачем вищої освіти усієї програми практики, у тому числі виконання індивідуальних завдань, а також написання *звіту*, який оформлюється згідно вимог до написання документів такого виду.

За результатами проходження практики керівником практики від бази складається *характеристика*.

Критерії оцінювання результатів практики, розподіл балів за окремими видами робіт

- ступінь виконання здобувачами вищої освіти завдань практики;
- якість психологічних знань, проявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
- рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи здобувачів вищої освіти як майбутніх фахівців із психології.

Загальні критерії оцінювання результатів проходження здобувачами вищої освіти навчальної практики подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Критерії оцінювання проходження практики

<i>Зміст критерію</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	<i>Оцінка за 100-бальною шкалою</i>	<i>Оцінка за шкалою ECTS</i>
<p>Всі завдання практики виконано правильно та якісно. Виявлено вміння здобувача вищої освіти застосовувати і творчо використовувати психолого-педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами психологічної діяльності.</p> <p>Виявлено вміння проводити діагностичне обстеження, встановлювати контакт з клієнтом, добирати діагностичний інструментарій та психологічно обґрунтовувати висновки.</p>	Відмінно	90-100	A

Виявлено вміння узагальнення, оформлення та презентації результатів власної діяльності.			
Завдання виконано правильно, але недостатньо повно, використані не всі необхідні методи в ході аналізу та узагальнення матеріалу. Виявлено вміння проводити відповідні види психологічної роботи, але дії здобувача вищої освіти шаблонні. Не проявляється творче ставлення до розв'язання завдання.	Добре	80-89	B
Завдання виконані правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися незначні помилки. Використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Звітна документація оформлена згідно вимог.	Добре	70-79	C
Завдання виконані неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки. Використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Звітна документація неповна або оформлена з помилками.	Задовільно	65-69	D
Завдання виконані з помилками. Всі завдання практики виконувалися, але допущені неточності. Документація оформлена неповно, з помилками.	Задовільно	60-64	E
Завдання виконані неповно, з помилками. Виявлені проблеми встановлення контакту з клієнтом, студентською аудиторією; не сформовані вміння проводити відповідні види психологічної роботи. Звітна документація оформлена з помилками.	Незадовільно	35-59	EX (з можлив істю повтор ного складан

			ня)
Завдання виконані неправильно. Виявлені проблеми встановлення контакту; не сформовані вміння проводити відповідні види психологічної роботи. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутні логічні висновки.	Незадовільно	0-34	X (з обов'язковим повторним курсом)

Розподіл балів за окремими видами робіт

Модуль 1 (вид роботи)	Модуль 2 (вид роботи)	Захист (презентація результатів)	Всього (балів)
Звіт	Психологічне есе	Виступ на конференції	
40	40	20	100

Підведення підсумків практики

Письмовий звіт подається у встановлений термін (не пізніше трьох днів до закінчення практики) керівнику практики для перевірки, рецензування та допуску до захисту.

До захисту допускаються здобувачі вищої освіти, які повністю виконали програму практики, представили звіт згідно із встановленою формою та одержали позитивну характеристику від керівника від бази практики.

Підсумки практики підводяться у процесі складання здобувачем вищої освіти диференційованого заліку керівнику практики від ЗВО. Диференційована оцінка з практики заноситься в екзаменаційну відомість та проставляється в заліковій книжці.

Перелік документів практики та вимоги щодо їх оформлення

1. Індивідуальне завдання.
2. Звіт з практики

Всі перераховані документи подаються у папці (в окремих файлах кожен документ) за вказаним переліком з титульною сторінкою.

IV. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

1. Виробнича (психодіагностична) практика для здобувачів вищої освіти II курсу спеціальності «Психологія»

Психодіагностична практика здобувачів вищої освіти є ключовим початковим елементом у структурі базової професійної підготовки майбутнього практичного психолога з огляду на значення та місце психодіагностичної роботи у його діяльності. Вона передбачає узагальнення та поглиблення знань попередньо вивчених дисциплін: введення у професію, загальна психологія з практикумом, психологія розвитку та вікова психологія, педагогічна психологія, соціальна психологія, методологія та методи психологічного дослідження, математичні методи у психології та психодіагностика, а також формування практичних навичок проведення психологічної діагностики.

Психодіагностична практика відбувається із відривом від навчання на базі закладів освіти I-III ступеня протягом 4 тижнів.

Здобувач вищої освіти може проходити практику за місцем проживання та роботи у разі подання відповідної заяви на профільну кафедру.

Психологічна діагностика - наука про конструювання методів оцінки, вимірювання, класифікації психологічних та психофізіологічних особливостей людей, а також про використання цих методів у практичних цілях (Акімова М.К.) Слово «психодіагностика» означає «постановка психологічного діагнозу», або прийняття кваліфікованого рішення про наявний психологічний стан людини в цілому чи про якусь окрему психологічну властивість (Немов Р.С.).

У наданні психологічної допомоги психодіагностика відіграє надзвичайно важливу роль. Будь-яка порада, консультація, рекомендації можливі лише за умови попереднього аналізу особистості у світлі тих проблем, які її хвилюють. Не менш важлива психологічна діагностика й для успішності

інших видів діяльності практичних психологів - психотерапії, корекційно-розвивальної роботи, профілактики, просвітництва тощо.

Мета психодіагностичної практики полягає в оволодінні здобувачами вищої освіти технологіями проведення психодіагностичної роботи: спостереження, діагностичної бесіди, опитування, анкетування, тестування та організації проведення експерименту; здійснення психологічної оцінки; формування індивідуального стилю професійної діяльності.

Основні завдання психодіагностичної практики:

1. Актуалізація та відпрацювання умінь застосування теоретичних знань із загальної, вікової, педагогічної психології та психодіагностики у процесі психодіагностичного обстеження;

2. Формування та розвиток навичок постановки мети, завдань, гіпотези психодіагностичного обстеження, планування його процедур, добору методик здійснення дослідження;

3. Актуалізація та розвиток навичок проведення психодіагностичного обстеження, планування, аналізу, узагальнення та інтерпретації його результатів, створення психологічного портрету обстежуваного, прогнозу його психічного розвитку;

4. Формування та розвиток навичок здійснення самоаналізу та оцінки результатів своєї діяльності.

Напрями психологічної роботи під час практики

Завдання практики орієнтовані на наступні базові напрями психологічної діагностики:

1 напрям - індивідуальна психодіагностика: діагностування особливостей пізнавальних процесів, характеристик особистісного розвитку, поведінкових проявів, мотиваційно-ціннісних орієнтацій, соціальної ситуації розвитку, діагностика психологічної дезадаптації та інші;

2 напрям - групова психодіагностика: виявлення соціальних структури та статусу особистості у групі, особливостей перебігу групових процесів, механізмів формування та розвитку учнівських колективів тощо.

Зміст практики

Зміст психодіагностичної практики полягає у визначенні предмету та завдань обстеження, добору групи респондентів, формулюванні гіпотези, складанні програми обстеження, добору інструментів діагностики, здійсненні процедур обстеження, обробці та інтерпретації, узагальненні результатів та складанні психологічного портрету, оцінюванні результатів власної діяльності.

Модульна структура психодіагностичної практики - 6 кредитів:

Модуль 1. "Індивідуальне психодіагностичні обстеження" - 72 години (2 кредити). Завдання 1, обране з рекомендованих (психологічний висновок).

Модуль 2. "Групове психодіагностичні обстеження" - 72 години (2 кредити). Завдання 2, обране з рекомендованих (психологічний висновок).

Модуль 3. "Організаційно-методична робота" - 72 години (2 кредити). Завдання 3: індивідуальний план, щоденник, звіт про проходження практики.

Орієнтовний графік та організація роботи студента-практиканта під час практики

день	вид діяльності	1 тиждень	2 тиждень	3 тиждень	4 тиждень
пн	робота в навчальних закладах				
вт	робота в навчальних закладах				
ср	самостійна робота				
чт	робота в навчальних закладах				
пт	групові консультації*				

* - день проведення групових консультацій може бути змінено відповідно до узгоджених домовленостей всіх учасників практики

Етапи та терміни проходження практики

1 етап - ознайомчий (2-3 дні): знайомство з освітнім закладом, педагогічним колективом, документацією практичного психолога, уточнення визначення предмету, мети, завдань та потенційної групи респондентів для проведення психодіагностичної роботи (з врахуванням специфіки освітнього закладу та його поточних потреб - разом з керівником від бази практики), складання індивідуального плану проходження практики;

2 етап - підготовка та проведення психодіагностичної роботи (1 тиждень): визначення завдань обстеження, підбір методик, організація діагностичних сесій, опрацювання матеріалів діагностики;

3 етап - аналіз та інтерпретація отриманих результатів, узагальнення, постановка психологічного діагнозу, оформлення психологічного висновку (психологічна картка обстежуваного), визначення прогнозу розвитку;

4 етап - підведення підсумків практики (1 тиждень): оформлення відповідної документації щодо результатів діагностичних обстежень, узагальнення матеріалів практики, написання звіту.

Орієнтовні варіанти завдань для виконання під час практики

Кожен здобувач вищої освіти має можливість вибрати вікову категорію обстежуваних, виходячи з особливостей бази практики та місця майбутньої професійної діяльності. Кількість обстежуваних по кожному напрямку - не менше трьох осіб, або одна мала група при діагностиці міжособистісних відносин.

Проведення психодіагностичних сесій студентами-практикантами має бути узгоджене із керівниками баз практик та відбуватись під їх контролем.

Запропоновані варіанти тем індивідуальних завдань можуть бути відкориговані, доповнені у відповідності до потреб освітнього закладу (базы практики).

Завдання психодіагностичного обстеження сформовані відповідно до вікової періодизації:

Психодіагностика розвитку дітей дошкільного віку.

Завдання 1. Діагностика відставання дошкільника в навчанні.

Завдання 2. Діагностика психологічної готовності дітей до навчання у школі.

Психодіагностика розвитку дітей молодшого шкільного віку.

Завдання 3. Діагностика шкільної дезадаптація молодшого школяра.

Завдання 4. Діагностика низької успішності в навчанні.

Завдання 5. Діагностика недисциплінованості, непосидючості учня.

Завдання 6. Діагностика напружених міжособистісних стосунків з учителями.

Завдання 7. Психодіагностика міжособистісних відносин учнів 3- 4 класу.

Психодіагностика розвитку підлітків.

Завдання 8. Діагностика низької успішності в навчанні підлітка.

Завдання 9. Діагностика напружених міжособистісних стосунків з вчителями та батьками.

Завдання 10. Діагностика напружених міжособистісних стосунків з однолітками.

Психодіагностика розвитку учнів юнацького віку.

Завдання 11. Діагностика проявів підліткового негативізму учнів юнацького віку.

Завдання 12. Діагностика низького рівня соціальної адаптованості учня юнацького віку в класі.

Завдання 13. Профконсультаційна психодіагностика старшокласників.

Психодіагностика особистості на етапі ранньої та середньої дорослості (у якості обстежуваних можуть бути обрані члени педколективу - за згодою).

Завдання 14. Психодіагностика особливостей професійної Я-концепції.

Завдання 15. Психодіагностика міжособистісних відносин у виробничому колективі.

Завдання 16. Психодіагностика конфліктних стосунків у виробничому колективі.

Психодіагностика особистості на етапі пізньої дорослості та похилого віку.

Завдання 17. Діагностика дезадаптованості до умов навколишнього середовища особистості на етапі пізньої дорослості.

Завдання 18. Діагностика втрати сенсу життя людиною похилого віку.

Кожне з обраних здобувачем вищої освіти завдань практики розв'язується наступним чином. Після того як обрано об'єкт психодіагностичного обстеження та визначена психологічна проблема, формулюються завдання обстеження.

Потім підбираються методи та конкретні методики психодіагностики (бажано використання не менш трьох діагностичних методик, які додаються до звіту), встановлюється послідовність їх застосування. Визначається місце та час проведення обстеження і відбувається вивчення психологічних особливостей об'єкта психодіагностики (перевірка гіпотез). Робота з кожною діагностичною методикою фіксується в окремому протоколі.

У протоколі позначаються дані спостереження за поведінкою обстежуваного під час виконання ним тесту (функціональний та емоційний стан, динаміка мотивації). При аналізі виконання діагностичних методик, спрямованих на дослідження пізнавальної сфери, необхідна оцінка наступних показників:

- мотиваційний аспект виконання завдання (для дітей важливе і прийняття форми, в якій відбувається подача завдання);
- розуміння та засвоєння інструкції;
- доступність завдання в цілому;
- ставлення до результатів власної діяльності (критичність, адекватність);
- функціональний стан (активна увага, напружена увага, тривога, стресова мобілізація, втома та ін.);
- емоційний стан (радість, страх та ін.).

Структура психологічного висновку:

- загальні дані обстежуваного (стать, вік, для дошкільника - дитячий заклад, для школяра - клас, освітній заклад; для дорослого - освіта, місце роботи, посада);

- використані психодіагностичні методики;
- ставлення обстежуваного до психодіагностичної роботи, особливості мотивації діяльності та працездатності. При обстеженні дитини надається узагальнений опис динаміки цих характеристик у процесі діагностичної роботи з часом, при впливі якихось перешкод, інше;

- узагальнений опис отриманих результатів. Висвітлюються результати, близькі до середнього (нормативно-орієнтована оцінка), підкреслюються показники «низькі» та «високі», тобто ті, що відхиляються від статистичних значень нормативної вибірки як у сторону зниження результативності так і в сторону її підвищення. Якщо отримані показники містять протиріччя, необхідно звернути на них увагу і по можливості пояснити. Необхідно відмітити ті індивідуально-психологічні особливості обстежуваного, які можна розглядати як «сильні ланки» (які, можливо, дозволять певною мірою компенсувати наявні складності). В цілому узагальнений опис отриманих результатів має дати цілісне уявлення про досліджувані індивідуально-психологічні особливості;

- висновки щодо завдань діагностики (так, якщо проводилась діагностика низької успішності в навчанні молодшого школяра, то визначення ймовірних причин);

- ймовірнісний прогноз подальшого розвитку та рекомендації.

Психологічний висновок можна оформити у вигляді психологічної картки обстежуваного.

Відповідним чином оформлюються результати та висновки психодіагностичного обстеження групи.

Форми і види контролю

Попередній контроль здійснюється під час підготовки здобувачів вищої освіти до проходження практики (на настановчій конференції).

Поточний контроль здійснюється відповідно до складеного здобувачем вищої освіти та затвердженого керівником практики від ЗВО *індивідуального плану практики*, який включає етапність, терміни виконання та тематику індивідуальних завдань практики.

Підсумковий контроль передбачає контроль виконання здобувачем вищої освіти всієї програми практики, в тому числі виконання індивідуальних завдань, а також написання *звіту*, який оформлюється згідно вимог до написання документів такого виду.

За результатами проходження практики керівником практики від бази складається *характеристика - відгук на здобувача вищої освіти*.

Критерії оцінювання результатів практики, розподіл балів за окремими видами робіт:

- ступінь виконання здобувачами вищої освіти завдань практики;
- якість психологічних знань, проявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
- рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи здобувачів вищої освіти як майбутніх фахівців із психології.

Загальні критерії оцінювання результатів проходження здобувачами вищої освіти практики подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Критерії оцінювання проходження практики

<i>Зміст критерію</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	<i>Оцінка за 100-бальною шкалою</i>	<i>Оцінка за шкалою ECTS</i>
<p>Всі завдання практики виконано правильно та якісно. Виявлено вміння здобувача вищої освіти застосовувати і творчо використовувати психолого-педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами психологічної діяльності.</p> <p>Виявлено вміння проводити діагностичне обстеження, встановлювати контакт з клієнтом, добирати діагностичний інструментарій та психологічно обґрунтовувати висновки.</p> <p>Виявлено вміння узагальнення, оформлення та презентації результатів власної діяльності.</p>	Відмінно	90-100	A
<p>Завдання виконано правильно, але недостатньо повно, використані не всі необхідні методи в ході аналізу та узагальнення матеріалу.</p> <p>Виявлено уміння проводити відповідні види психологічної роботи, але дії здобувача вищої освіти шаблонні. Не проявляється творче ставлення до розв'язання завдання.</p>	Добре	80-89	B
<p>Завдання виконані правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися незначні помилки. Використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Звітна документація оформлена згідно вимог.</p>	Добре	70-79	C
<p>Завдання виконані неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки. Використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Звітна документація неповна або</p>	Задовільно	65-69	D

оформлена з помилками.			
Завдання виконані з помилками. Всі завдання практики виконувалися, але допущені неточності. Документація оформлена неповно, з помилками.	Задовільно	60-64	Е
Завдання виконані неповно, з помилками. Виявлені проблеми встановлення контакту з клієнтом, студентською аудиторією; не сформовані вміння проводити відповідні види психологічної роботи. Звітна документація оформлена з помилками.	Незадовільно	35-59	ЕХ (з можлив істю повтор ного складан ня)
Завдання виконані неправильно. Виявлені проблеми встановлення контакту; не сформовані вміння проводити відповідні види психологічної роботи. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутні логічні висновки	Незадовільно	0-34	Х (з обов'яз ковим повтор ним курсом)

Розподіл балів за окремими видами робіт

Модуль 1 (вид роботи)	Модуль 2 (вид роботи)	Модуль 3 (вид роботи)	Захист (презентація результатів)	Всього (балів)
Психологічний висновок індивідуального діагностичного обстеження (3)	Психологічний висновок групового діагностичного обстеження (3)	Звіт про проходження практики	Виступ на конференції	
30	30	20	20	100

Підведення підсумків практики

Письмовий звіт подається у встановлений термін (не пізніше трьох днів до закінчення практики) керівнику практики для перевірки, рецензування та допуску до захисту.

До захисту допускаються здобувачі вищої освіти, які повністю виконали програму практики, представили звіт згідно із встановленою формою та одержали позитивну характеристику від керівника від бази практики.

Підсумки практики підводяться у процесі складання здобувачем вищої освіти диференційованого заліку керівнику практики від ЗВО. Диференційована оцінка з практики заноситься в екзаменаційну відомість та проставляється у заліковій книжці.

Перелік документів практики та вимоги щодо їх оформлення

1. Індивідуальний план практики
2. Звіт з практики
3. Характеристика-відгук на студента від бази практики

Всі перераховані документи подаються у папці (в окремих файлах кожен документ) за вказаним переліком з титульною сторінкою.

2. Виробнича (психоконсультативна) практика для здобувачів вищої освіти III курсу спеціальності «Психологія»

Психоконсультативна практика здобувачів вищої освіти є ключовою складовою базової професійної підготовки майбутнього практичного психолога, узагальнює знання, вміння та навички, здобуті здобувачем вищої освіти під час вивчення професійно-орієнтованих дисциплін, спонукає студента вміти синтезувати особисті методи та технології роботи з різними групами клієнтів, з урахуванням досвіду навчально-професійної психодіагностичної практики.

Психоконсультативна практика проводиться протягом 6 тижнів з відривом від навчання на базі освітніх закладів системи освіти: дошкільних установ, загальноосвітніх шкіл, інтернатів різного профілю, професійно-технічних освітніх закладів, а також соціальних служб, соціально-психологічних центрів інших відомств.

Здобувач вищої освіти може проходити практику за місцем проживання та роботи у разі подання відповідної заяви на профільну кафедру.

Психологічне консультування - один з основних методів надання психологічної допомоги. Консультативна бесіда (або поглиблене інтерв'ю) - це особистісно-орієнтоване спілкування, в якому здійснюється загальне орієнтування в особистісних особливостях і проблемах клієнта, встановлюється і підтримується партнерський стиль спілкування (на рівних) між психологом та клієнтом. Разова зустріч - консультація, інколи ще називається сесія. Певна кількість зустрічей - процес консультування. У будь-якому випадку, найчастіше це бесіда, побудована певним чином і представлена як психологічне консультування.

Професійним консультуванням вважається зустріч чи серія зустрічей, які визначені як консультування, де окреслено статус консультанта та клієнта, клієнт ознайомлений із структурою, тривалістю, процедурами зустрічі (зустрічей) та дав згоду на свою участь в них.

Основна мета консультування - допомогти клієнтові зрозуміти події, що відбуваються в його життєвому просторі та досягти поставленої мети на основі усвідомленого вибору при вирішенні проблем емоційного та міжособистісного характеру (Кочюнас Р.).

Зміст, мета та основні завдання психоконсультативної практики походять із змісту психоконсультування як напряму практичної психології та складової психологічної допомоги.

Мета психоконсультативної практики полягає у оволодінні здобувачами вищої освіти технологіями організації та проведення психологічного консультування, як провідного виду діяльності практичного психолога, формуванні індивідуального стилю професійної діяльності.

Основні завдання психоконсультативної практики:

1. Актуалізація та ознайомлення у практичній діяльності з особливостями психоконсультативної роботи як провідного виду діяльності практичного психолога.

2. Формування та удосконалення професійно-орієнтованих умінь та навичок:

- структурування та проведення консультативної бесіди відповідно до стадій психоконсультативної роботи;

- встановлення психологічного контакту за різних умов та з різними суб'єктами психологічної роботи, організування консультативного часу, простору;

- планування стратегії надання психологічної допомоги на основі попередньо отриманого психологічного анамнезу;

- надання розгорнутих характеристик психологічного впливу на особистісну сферу клієнта засобами психоконсультування, прогнозування наслідків застосування тих чи інших психотехнічних прийомів у процесі надання психологічної допомоги.

3. Формування та розвиток професійної позиції та етико-професійної поведінки психолога-консультанта, професійної рефлексії власного психологічного стану та його динаміки в процесі взаємодії з клієнтом, тощо.

Напрями консультативної роботи під час практики

В залежності від спеціалізації або вибору здобувачем вищої освіти бази практики (освітній заклад або соціальний центр) можливі два варіанта проходження практики. Обидва напрями мають специфічні особливості обумовлені характером діяльності психологів-фахівців соціальних та освітніх державних структур.

I. Індивідуально-психологічне консультування учнів різних класів.

II. Сімейне консультування учнів та їх батьків.

III. Психолого-педагогічне консультування педагогічного керівництва, дитячих і дорослих колективів.

IV. Ділове консультування старшокласників та інших клієнтів з питань вибору професії, самовдосконалення і розвитку здібностей, організації праці, підвищення працездатності, ведення ділових переговорів тощо.

Зміст психоконсультативної практики

Зміст психоконсультативної практики полягає у відпрацюванні навичок встановлення рапорту з клієнтом або групою, складанні психологічного анамнезу, формулювання запиту консультативної роботи та надання коротко та довготривалої психологічної допомоги за різною тематикою у вигляді консультативної бесіди.

Зміст психоконсультативної практики передбачає проведення аналізу роботи досвідчених фахівців-психологів, що має фіксуватися у самостійно розроблених протоколах спостереження.

Виконуючи завдання психоконсультативної практики, здобувачі вищої освіти можуть використовувати психологічні методи та засоби, знайомі їм з курсів психодіагностики, психоконсультування, а також курсів вікової та педагогічної психології, організації психологічної служби, психології спілкування та досвід попередньої навчально-професійної психодіагностичної практики.

Важливою складовою психоконсультативної практики є самоосвітня та методична діяльність практиканта, яка передбачає самостійну науково-методичну роботу із спеціальною літературою та відвідування групових консультацій (супервізій) з керівником практики.

Модульна структура психоконсультативної практики (9 кредитів)

Модуль 1. *«Діагностико-аналітична робота»* - 36 год. (1 кредит) - Завдання 1. «Психологічний анамнез».

Модуль 2. *«Психоконсультативна програма (індивідуальна)»*- Завдання 2, обране з рекомендованих - 108 год. (3 кредити).

Модуль 3. *«Психоконсультативна програма (групова)»* - Завдання 3, обране з рекомендованих - 108 год. (3 кредити).

Модуль 4. *«Аналіз та узагальнення результатів практики»* - 72 год. (2 кредити).

Графік та організація психоконсультативної практики

день	вид діяльності	1 тиждень	2 тиждень	3 тиждень	4 тиждень	5 тиждень	6 тиждень
ПН	робота в навчальних закладах						
ВТ	робота в навчальних закладах						
СР	самостійна робота						
ЧТ	робота в навчальних закладах						
ПТ	групові консультації*						

* - день проведення групових консультацій може бути змінено відповідно до узгоджених домовленостей всіх учасників практики.

Етапи та терміни проходження психоконсультативної практики

1 етап - ознайомчий (1 тиждень): знайомство з освітнім закладом, педагогічним колективом, документацією та консультативною роботою практичного психолога - методиста бази практики, уточнення цільової аудиторії майбутньої консультаційної роботи (з врахуванням специфіки освітнього закладу та його поточних потреб - разом із керівником від бази практики), складання індивідуального плану проходження практики;

2 етап - підготовка та проведення психодіагностичної роботи (1 тиждень): збір психологічного анамнезу, спостереження та обґрунтування консультативних сесій за обраною проблематикою, опрацювання матеріалів психологічної діагностики, спостереження за консультативною роботою досвідченого психолога;

3 етап - розробка психоконсультативних програм: обґрунтування програм (1 індивідуальна та 1 групова психоконсультативна програма), за результатами психодіагностики, складання графіку їх проведення, спостереження за консультативною роботою досвідченого психолога;

4 етап - проведення психоконсультативної роботи (індивідуальної та групової) (2 тижні): реалізація запланованих заходів за підтримки керівника від

бази практики, спостереження за консультативною роботою досвідченого психолога та іншого практиканта;

5 етап - підведення підсумків психоконсультативної практики (1 тиждень): аналіз та узагальнення результатів впровадження програм, узагальнення матеріалів практики, написання звіту.

Орієнтовні варіанти завдань для виконання під час психоконсультативної практики

Здобувач вищої освіти має обрати два завдання із пропонованих нижче варіантів. Розробити, реалізувати та описати результати двох програм психоконсультативної роботи (індивідуальної та групової). Реалізація програм здобувачами вищої освіти має бути узгоджена із керівниками баз практик та відбуватись під їх контролем.

Запропоновані варіанти тем індивідуальних завдань можуть бути відкориговані у відповідності до потреб навчального закладу (бази практики).

I. Психологічне консультування батьків з проблем дошкільників, зокрема розвитку пізнавальних можливостей, психологічної готовності до навчання у школі, психічного розвитку тощо.

II. Психологічне консультування молодших школярів та їх їхніх батьків з питань шкільної дезадаптації, дезадаптації в колективі однолітків, особистісної дезадаптації, індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності тощо.

III. Психологічне консультування підлітків (різних вікових груп) та їхніх батьків з питань: особистісного, соціально-психологічного та професійного розвитку. Зокрема: індивідуальних особливостей спілкування, стратегій вирішення конфліктів, індивідуальних можливостей адаптації до колективу, індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності тощо.

IV. Психологічне консультування із проблем взаємин підлітка або юнака з родиною (індивідуальне та сімейне), зокрема з проблем довіри, взаєморозуміння, порушень границь особистісного простору, сімейних очікувань, розподілу обов'язків тощо.

V. Психологічне консультування обдарованих дітей та їх батьків з питань соціально-психологічної адаптації та особистісного розвитку. Зокрема з питань розвитку різних видів здібностей, особистісних особливостей адаптації талановитих дітей до шкільного колективу, міжособистісних конфліктів з однолітками тощо.

VI. Психологічне консультування членів педагогічного колективу з питань оптимізації навчально-виховного процесу закладу. Зокрема з питань подолання міжособистісних, внутрішньо-групових та конфліктів з вчителями на підставі морально-етичних протиріч.

VII. Психологічне консультування здобувачів вищої освіти першого-другого курсів з питань професійно-особистісного зростання та соціально-психологічної адаптації у ЗВО (а також кола суміжних проблем особистісного та навчально-пізнавального розвитку).

VIII. Психологічне консультування дітей та їх батьків різних вікових груп з питань самоорганізації та розвитку особистісних якостей. Зокрема розвитку вольових якостей, розумових здібностей, впевненості у собі, навичок релаксації та самоконтролю тощо.

IX. Психологічне консультування з метою формування різних видів особистісних якостей. Зокрема мотивації учіння, профілактики різних видів залежностей, загальнолюдських цінностей та професійно-необхідних здатностей, тощо.

X. Психологічне консультування клієнтів центрів зайнятості з питань індивідуально-професійних особливостей професійної діяльності, стратегій вирішення конфліктів, індивідуальних можливостей адаптації до актуальних соціально-економічних умов існування, індивідуальних особливостей професійної діяльності, тощо.

Форми і види контролю

Попередній контроль здійснюється під час підготовки здобувачів вищої освіти до проходження практики (на настановчій конференції).

Поточний контроль здійснюється відповідно до складеного здобувачем вищої освіти та затвердженого керівником практики від ЗВО *індивідуального плану практики*, який включає етапність, терміни виконання та тематику індивідуальних завдань практики.

Підсумковий контроль передбачає контроль виконання здобувачем вищої освіти всієї програми практики, в тому числі виконання індивідуальних завдань, а також написання *звіту*, який оформлюється згідно вимог до написання документів такого виду.

За результатами проходження практики керівником практики від бази складається *характеристика - відгук на здобувача вищої освіти*.

Критерії оцінювання результатів практики, розподіл балів за окремими видами робіт:

- ступінь виконання здобувачами вищої освіти завдань практики;
- якість психологічних знань, проявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
- рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи здобувачів вищої освіти як майбутніх фахівців із психології.

Загальні критерії оцінювання результатів проходження здобувачами вищої освіти практики подано у таблиці 1

Таблиця 1

Критерії оцінювання проходження практики

<i>Зміст критерію</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	<i>Оцінка за 100-бальною шкалою</i>	<i>Оцінка за шкалою ECTS</i>
<p>Всі завдання практики виконано правильно та якісно. Виявлено вміння здобувача вищої освіти застосовувати і творчо використовувати психолого-педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами психологічної діяльності.</p> <p>Виявлено вміння проводити діагностичне обстеження, встановлювати контакт з клієнтом, добирати діагностичний інструментарій та психологічно обґрунтовувати висновки.</p> <p>Виявлено вміння узагальнення, оформлення та презентації результатів власної діяльності.</p>	Відмінно	90-100	A
<p>Завдання виконано правильно, але недостатньо повно, використані не всі необхідні методи в ході аналізу та узагальнення матеріалу.</p> <p>Виявлено уміння проводити відповідні види психологічної роботи, але дії здобувача вищої освіти шаблонні. Не проявляється творче ставлення до розв'язання завдання.</p>	Добре	80-89	B
<p>Завдання виконані правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися незначні помилки. Використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Звітна документація оформлена згідно вимог.</p>	Добре	70-79	C
<p>Завдання виконані неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки. Використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Звітна документація неповна або</p>	Задовільно	65-69	D

оформлена з помилками.			
Завдання виконані з помилками. Всі завдання практики виконувалися, але допущені неточності. Документація оформлена неповно, з помилками.	Задовільно	60-64	Е
Завдання виконані неповно, з помилками. Виявлені проблеми встановлення контакту з клієнтом, студентською аудиторією; не сформовані вміння проводити відповідні види психологічної роботи. Звітна документація оформлена з помилками.	Незадовільно	35-59	ЕХ (з можлив істю повтор ного складан ня)
Завдання виконані неправильно. Виявлені проблеми встановлення контакту; не сформовані вміння проводити відповідні види психологічної роботи. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутні логічні висновки.	Незадовільно	0-34	Х (з обов'яз ковим повтор ним курсом)

Розподіл балів за окремими видами робіт

Модуль 1 (вид роботи)		Модуль 2 (вид роботи)	Модуль 3 (вид роботи)	Захист (презентація результатів)	Всього (балів)
Протокол спостереження	Психологічний анамнез	Програма індивідуальної психоконсультативної роботи	Програма групової психоконсультативної роботи	Звіт	
10	20	25	25	20	100

Підведення підсумків практики

Письмовий звіт подається у встановлений термін (не пізніше трьох днів до закінчення практики) керівнику практики для перевірки, рецензування та допуску до захисту.

До захисту допускаються здобувачі вищої освіти, які повністю виконали програму практики, представили звіт згідно із встановленою формою та одержали позитивну характеристику від керівника від бази практики.

Підсумки практики підводяться у процесі складання здобувачем вищої освіти диференційованого заліку керівнику практики від ЗВО. Диференційована оцінка з практики заноситься в екзаменаційну відомість та проставляється в заліковій книжці.

Перелік документів практики та вимоги щодо їх оформлення

1. Індивідуальний план практики
2. Звіт з практики
3. Характеристика-відгук на студента від бази практики

Всі перераховані документи подаються у папці (в окремих файлах кожен документ) за вказаним переліком з титульною сторінкою.

3. Виробнича (психокорекційна) практика для здобувачів вищої освіти IV курсу спеціальності «Психологія»

Психокорекційна практика здобувачів вищої освіти є важливою складовою базової професійної підготовки майбутнього практичного психолога, проводиться з відривом від навчання на базі освітніх закладів: дошкільних установах, загальноосвітніх школах, в інтернатах різного профілю, професійно-технічних освітніх закладах, а також у соціальних службах, соціально-психологічних центрах інших відомств. Здобувач вищої освіти може проходити практику за місцем проживання та роботи у разі подання відповідної заяви на профільну кафедру.

Зміст, мета та основні завдання психокорекційної практики походять із змісту психокорекції як напряму практичної психології та складової психологічної допомоги.

Психологічна допомога містить: психодіагностику, психокорекцію, психотерапію, психологічне консультування, профорієнтацію, психологічний супровід та ін. В залежності від віку, особливості життєвої ситуації людини,

стану здоров'я, наявності або відсутності визначеного життєвого й соціального досвіду таку допомогу можуть, за визначенням стандартів та спеціальних досліджень, надавати психолог (практичний психолог), або психотерапевт - лікар.

Психологічна корекція - це система заходів, методів і технологій, які спрямовані на виправлення недоліків психології або поведінки людини за допомогою спеціальних засобів психологічного впливу. Психокорекції підлягають ті недоліки, що не мають органічної основи і не являються усталеними якостями, що формуються досить рано у особистості й у подальшому практично не змінюються.

В цілому, можна надати таке визначення психологічної корекції як активного впливу на психіку людини, який спрямований на послаблення або усунення тих чи інших негативних відхилень від норми в розвитку й функціонуванні психіки, або інші поведінкові, емоційні, когнітивні та інші прояви, що створюють психологічні проблеми, викликають тривогу й страхи, дискомфорт, дезадаптацію, переживання, тощо.

Мета психокорекційної практики полягає в оволодінні здобувачами вищої освіти технологіями проведення психокорекційної роботи як ключової складової діяльності практичного психолога, формуванні індивідуального стилю професійної діяльності.

Основні завдання психокорекційної практики:

1. Актуалізація та ознайомлення у практичній діяльності з особливостями психокорекційної роботи як складової психологічної допомоги в різних соціальних, педагогічних та психологічних структурах.

2. Формування та удосконалення професійно-психологічних умінь та навичок:

- здійснення уточнюючого психодіагностичного дослідження, як обов'язкової складової психоконсультативної й психокорекційної роботи;

- формулювання мети й завдань психокорекційної роботи та її основних стадій (програма психокорекції – індивідуальна, групова);

- встановлення психологічного контакту (психоконсультативного, психотерапевтичного) із клієнтом-дитиною, батьками, групою клієнтів- учнів як об'єктом і суб'єктом психокорекційної роботи;

- встановлення діалогічних та емпатійних стосунків із клієнтами у ході психокорекційної роботи та надання їм психологічної допомоги у відповідності із запитом клієнта;

- формулювання психологічно обгрунтованих висновків та узагальнень стосовно прогнозів, психологічних діагнозів, змісту запиту й проблеми клієнта, а також ефективності психокорекції за базовими напрямками;

- організації психокорекційної та психопрофілактичної роботи в освітніх закладах;

- вивчення та використання методичної, наукової та популярної психологічної та психолого-гідагогічної літератури з питань психокорекції.

3. Формування та розвиток умінь творчого, індивідуального та, водночас, комплексного підходу до суб'єкта (ситуації, середовища та ін.) психокорекційної роботи.

4. Формування професійної позиції практичного психолога, вмінь професійної рефлексії, аналізу власної професійної діяльності.

Напрями психокорекційної роботи під час практики

Завдання психокорекційної практики орієнтовані на два базових напрями психокорекційної роботи:

1 напрям - розвивальна психологічна корекція, психокорекція когнітивної або інтелектуальної сфери розвитку дитини або дорослого клієнта, що містить: психологічну корекцію готовності до навчання у школі, психологічну корекцію успішності у навчанні, психологічну корекцію психологічного розвитку дітей, інтелектуальної сфери та окремих пізнавальних процесів клієнтів різних вікових груп.

2 напрям - психологічна корекція негативних особистісних проявів і стереотипів поведінки, що містить: психологічну корекцію несприятливих форм емоційного реагування та стереотипів поведінки дітей та дорослих,

психологічну корекцію негативних проявів особистісних новоутворень та наслідків психотравм дитинства у дітей та дорослих, психологічну корекцію конфліктних та неадекватних відносин у мікрогрупах, учнівських і трудових колективах.

Зміст психокорекційної практики

Зміст психокорекційної практики полягає у формуванні запиту (психологічній діагностиці учнів, вихованців, педагогічних працівників освітніх закладів та інших учасників освітнього процесу баз практик) на проведення психокорекційної роботи, плануванні та проведенні психокорекційних програм (індивідуальної та групової психокорекції), оцінці та моніторингу ефективності проведених психокорекційних заходів та узагальненні результатів проведеної роботи.

Важливою складовою психокорекційної практики є самоосвітня та методична діяльність студента-практиканта, яка передбачає самостійну науково-методичну роботу із спеціальною літературою та відвідування групових консультацій (супервізій) на базі методичного центру практичної психології.

Модульна структура психокорекційної практики (9 кредитів):

Модуль 1. „Професійний саморозвиток майбутнього практичного психолога” - 36 год. (1 кредит) – Завдання 1 „Протокол супервізійної сесії”.

Модуль 2. „Психокорекційна програма (індивідуальна)” - Завдання 2, обране з рекомендованих - 108 год. (3 кредити).

Модуль 3. „Психокорекційна програма (групова)” – Завдання 3, обране з рекомендованих - 108 год. (3 кредити).

Модуль 4. „Аналіз та узагальнення результатів практики” - 72 год. (2 кредити).

Графік та організація психокорекційної практики

де нь	вид діяльності	1 тиждень	2 тиждень	3 тиждень	4 тиждень	5 тиждень	6 тиждень
пн	робота в навчальних зкладах						
вт	робота в навчальних зкладах						
ср	самостійна робота						
чт	робота в навчальних зкладах						
пт	групові консультації *						

* - день проведення групових консультацій може бути змінено відповідно до узгоджених домовленостей всіх учасників практики.

Етапи та терміни проходження психокорекційної практики

1 етап - ознайомчий (1 тиждень): знайомство із освітнім закладом, педагогічним колективом, документацією практичного психолога, уточнення цільової аудиторії майбутньої психокорекційної роботи (з врахуванням специфіки навчального закладу та його поточних потреб - разом із керівником від бази практики), складання індивідуального плану проходження практики;

2 етап - підготовка та проведення психодіагностичної роботи (1 тиждень): підбір методик, організація діагностичних сесій, опрацювання матеріалів діагностики;

3 етап - розробка психокорекційних програм (індивідуальної та групової) (1 тиждень): планування психокорекційної роботи (1 індивідуальна та 1 групова психокорекційна програма) за результатами психодіагностики, складання графіку її проведення;

4 етап - проведення психокорекційної роботи (індивідуальної та групової) (2 тижні): реалізація запланованих психокорекційних заходів під орудою керівника від бази практики;

5 етап - підведення підсумків психокорекційної практики (1 тиждень): аналіз та узагальнення результатів реалізації психокорекційних програм, узагальнення матеріалів практики, написання звіту.

Орієнтовні варіанти завдань для виконання під час психокорекційної практики

Здобувач вищої освіти має обрати два завдання із пропонованих нижче варіантів та у межах визначених напрямів психокорекційної роботи (розвивальна психологічна корекція та корекція негативних особистісних проявів) розробити, реалізувати та описати результати двох програм психокорекційної роботи (індивідуальної та групової). Проведення психокорекційних програм студентами-практикантами має бути узгоджене із керівниками баз практик та відбуватись під їх контролем.

Запропоновані варіанти тем індивідуальних завдань можуть бути відкориговані у відповідності до потреб навчального закладу (бази практики).

Варіант I.

Психокорекція готовності до навчання у школі та корекція психічного розвитку дітей дошкільного віку (уваги, пам'яті, уяви, мислення та ін.).

Варіант II.

Психокорекція успішності у навчанні та психічного розвитку дітей у загальноосвітній школі (розвивальна психокорекція інтелектуального розвитку дітей, пізнавального розвитку, розвитку окремих пізнавальних процесів - уваги, пам'яті, уяви, мислення та ін.), психокорекція шкільної дезадаптації дітей молодшого шкільного віку.

Варіант III.

Розвивальна психокорекція здібностей дітей або дорослих, в тому і числі пізнавальних здібностей, літературних здібностей, творчих здібностей, комунікативних здібностей, креативності, тощо.

Варіант IV.

Розвивальна психокорекція інтелекту дорослої людини, зокрема, професійного інтелекту у різних професійних галузях (технічного інтелекту, бізнес-інтелекту, інтелекту психолога, тощо).

Варіант V.

Психологічна корекція несприятливих форм емоційного реагування клієнтів різних вікових груп, негативних (у тому числі і девіантних форм), стереотипів поведінки, що склалися, та, відповідно, негативних особистісних якостей (агресивність, брехливість, впертість, негативізм, тощо).

Варіант VI.

Психологічна корекція особистісних новоутворень та емоційного неблагополуччя, обумовлених наслідками психотравм дітей у сім'ї та/або в школі, проявами й наслідками невротизації («сімейна фобія», «шкільний невроз», тривога, страхи, невпевненість у собі, занижена самооцінка, підвищена тривожність, та ін.).

Варіант VII.

Психокорекція негативного самосприйняття, невпевненості в собі, негативної Я-концепції клієнтів.

Варіант VIII.

Психокорекція психологічного клімату, конфліктних та неадекватних міжособистісних взаємовідносин у сім'ях, мікрогрупах, трудових колективах.

Варіант IX.

Психокорекція внутрішніх конфліктів особистості, конфліктності, конфліктних переживань та підвищеної конфліктності поведінки особистості.

Варіант X.

Психокорекція несприятливих емоційних і постстресових станів, наприклад, депресій, суїцидальних думок, залежних станів, тощо.

Форми і види контролю

Попередній контроль здійснюється під час підготовки здобувачів вищої освіти до проходження практики (на настановчій конференції).

Поточний контроль здійснюється відповідно до складеного здобувачем вищої освіти та затвердженого керівником практики від ЗВО *індивідуального плану практики*, який включає етапність, терміни виконання та тематику індивідуальних завдань практики.

Підсумковий контроль передбачає контроль виконання здобувачем вищої освіти всієї програми практики, в тому числі виконання індивідуальних завдань, а також написання *звіту*, який оформлюється згідно вимог до написання документів такого виду.

За результатами проходження практики керівником практики від бази складається *характеристика - відгук на здобувача вищої освіти*.

Критерії оцінювання результатів практики, розподіл балів за окремими видами робіт:

- ступінь виконання здобувачами вищої освіти завдань практики;
- якість психологічних знань, проявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
- рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи студентів як майбутніх фахівців із психології.

Загальні критерії оцінювання результатів проходження здобувачами вищої освіти практики подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Критерії оцінювання проходження практики

<i>Зміст критерію</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	<i>Оцінка за 100-бальною шкалою</i>	<i>Оцінка за шкалою ECTS</i>
Всі завдання практики виконано правильно та якісно. Виявлено вміння здобувача вищої освіти застосовувати і творчо використовувати психолого-педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами психологічної діяльності. Виявлено вміння проводити діагностичне обстеження, встановлювати контакт з клієнтом, добирати діагностичний інструментарій та	Відмінно	90-100	A

<p>психологічно обґрунтовувати висновки.</p> <p>Виявлено вміння узагальнення, оформлення та презентації результатів власної діяльності.</p>			
<p>Завдання виконано правильно, але недостатньо повно, використані не всі необхідні методи в ході аналізу та узагальнення матеріалу.</p> <p>Виявлено вміння проводити відповідні види психологічної роботи, але дії студента шаблонні. Не проявляється творче ставлення до розв'язання завдання.</p>	Добре	80-89	B
<p>Завдання виконані правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися незначні помилки. Використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Звітна документація оформлена згідно вимог.</p>	Добре	70-79	C
<p>Завдання виконані неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки. Використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Звітна документація неповна або оформлена з помилками.</p>	Задовільно	65-69	D
<p>Завдання виконані з помилками. Всі завдання практики виконувалися, але допущені неточності. Документація оформлена неповно, з помилками.</p>	Задовільно	60-64	E
<p>Завдання виконані неповно, з помилками. Виявлені проблеми встановлення контакту з клієнтом, студентською аудиторією; не сформовані вміння проводити відповідні види психологічної роботи. Звітна документація оформлена з помилками.</p>	Незадовільно	35-59	EX (з можлив істю повтор ного складан

			ня)
Завдання виконані неправильно. Виявлені проблеми встановлення контакту; не сформовані вміння проводити відповідні види психологічної роботи. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутні логічні висновки.	Незадовільно	0-34	Х (з обов'язковим повторним курсом)

Розподіл балів за окремими видами робіт

Модуль 1 (вид роботи)	Модуль 2 (вид роботи)	Модуль 3 (вид роботи)	Модуль 4 (вид роботи)	Захист (презентація результатів)	Всього (балів)
Протокол супер-візійної сесії	Програма індивідуальної психокорекційної роботи	Програма групової психокорекційної роботи	Звіт про проходження практики	Виступ на конференції	
10	25	25	20	20	100

Підведення підсумків практики

Письмовий звіт подається у встановлений термін (не пізніше трьох днів до закінчення практики) керівнику практики для перевірки, рецензування та допуску до захисту.

До захисту допускаються здобувачі вищої освіти, які повністю виконали програму практики, представили звіт згідно із встановленою формою та одержали позитивну характеристику від керівника від бази практики.

Підсумки практики підводяться у процесі складання здобувачем вищої освіти диференційованого заліку керівнику практики від ЗВО. Диференційована оцінка з практики заноситься в екзаменаційну відомість та проставляється в заліковій книжці.

Перелік документів практики та вимоги щодо їх оформлення

1. Індивідуальний план практики

2. Звіт з практики

3. Характеристика-відгук на студента від бази практики

Всі перераховані документи подаються у папці (в окремих файлах кожен документ) за вказаним переліком з титульною сторінкою.

V. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для практики	
90 – 100	A	відмінно	«Відмінно» - індивідуальний план виконано повністю; документи практики складено у повній відповідності із цією програмою; в повному обсязі набуто знань та вмінь, визначених цією програмою; пропонована оцінка у характеристиці – не нижче «добре»; результати співбесіди підтверджують відповідність документів практики фактичним обставинам проходження практики.
82-89	B		«Дуже добре» - Індивідуальний план виконано повністю, допускається часткове невиконання плану з причин, які не унеможлилювали повного виконання плану, якщо в цілому це не позначилося суттєво на результатах практики; документи практики складено у відповідності із цією програмою за наявності незначних недоліків; практично в повному обсязі набуто знань та вмінь, визначених цією програмою; пропонована оцінка у характеристиці – не нижче «добре»; результати співбесіди підтверджують відповідність документів практики фактичним обставинам проходження практики. Наявні інші незначні недоліки.
74-81	C	добре	„Добре” – індивідуальний план виконано повністю, допускається часткове невиконання плану з причин, які не унеможлилювали повного виконання плану, якщо в цілому це не позначилося суттєво на результатах практики; документи практики складено у відповідності із цією програмою за наявності незначних недоліків; практично в повному обсязі набуто знань та вмінь, визначених цією програмою; пропонована оцінка у характеристиці – не нижче «задовільно»; результати співбесіди підтверджують відповідність документів

			практики фактичним обставинам проходження практики, однак свідчать про наявність незначних прогалин. Наявні інші незначні недоліки.
64-73	D		„Задовільно” – індивідуальний план виконано із суттєвими недопрацюваннями; документи практики складено з порушеннями вимог цієї програми; набуто лише основні знання та вміння, визначені цією програмою; пропонована оцінка у характеристиці – не нижче «задовільно»; результати співбесіди підтверджують відповідність документів практики фактичним обставинам проходження практики, однак свідчать про наявність прогалин у повноті проходження практики. Наявні інші недоліки
60-63	E	задовільно	„Достатньо” – індивідуальний план виконано із суттєвими недопрацюваннями; документи практики складено з суттєвими порушеннями вимог цієї програми; набуто лише основні знання та вміння, визначені цією програмою; пропонована оцінка у характеристиці – не нижче «задовільно»; результати співбесіди підтверджують відповідність документів практики фактичним обставинам проходження практики, однак свідчать про наявність значних прогалин у повноті проходження практики. Наявні інші недоліки.
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	„Умовно незадовільно” – індивідуальний план не виконано; документи практики складено з такими суттєвими порушеннями вимог цієї програми, що не дозволяють скласти уявлення про проходження практики; набуто лише окремі знання та вміння, визначені цією програмою; результати співбесіди підтверджують невиконання індивідуального плану, наявність значних прогалин у повноті проходження практики. Наявні інші суттєві недоліки, які перешкодили досягненню мети практики. Здобувачем вищої освіти під час проходження практики допускалися істотні порушення дисципліни, законодавства.
0-34	F	незадовільно з	„Безумовно незадовільно” – індивідуальний план не виконано повністю (виконано у

		обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незначній мірі); документи практики відсутні або виконані із грубими порушенням вимог цієї програми; набуті знання та вміння мають уривчастий.
--	--	---	--

ДОГОВІР № _____
на проведення практики здобувачів вищої освіти
ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

місто Миколаїв

“ _____ ” _____ 2018 р.

Ми, що нижче підписалися, з однієї сторони ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (далі ПЗВО «МКУ імені Пилипа Орлика»), в особі ректора Матвієнко Людмили Павлівни, що діє на підставі Статуту ПЗВО «МКУ імені Пилипа Орлика» і, з другої сторони _____
(назва підприємства, організації, установи)

(далі – база практики), в особі _____
(посада,
_____, що діє на підставі _____
прізвище та ініціали) (статут підприємства, розпорядження, доручення)

уклали між собою цю угоду на проведення практики здобувачами вищої освіти:

1. База практики зобов'язується:

1.1. Прийняти здобувачів вищої освіти ПЗВО «МКУ імені Пилипа Орлика» на практику згідно з календарним планом:

№ з/п	Шифр та найменування галузі знань Код та найменування спеціальності	Курс	Вид практики	Кількість студентів	Строки практики
1	08 Право 081 Право	I	навчальна		згідно графіку
2		II	виробнича		
3		III	виробнича		
4		IV	виробнича		

1.2. Призначити наказом кваліфікованих спеціалістів для безпосереднього керівництва практикою.

1.3. Створити необхідні умови для використання здобувачами вищої освіти програм практики, не допускати використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності.

1.4. Забезпечити здобувачам вищої освіти умови безпечної роботи на кожному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати здобувачів вищої освіти безпечних методів праці. Забезпечити спецодягом, запобіжними засобами, лікувально-профілактичним обслуговуванням за нормами, встановленими для штатних працівників.

1.5. Надати здобувачам вищої освіти і керівникам практики від ПЗВО «МКУ імені Пилипа Орлика» можливість користуватись лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики.

1.6. Забезпечити облік виходу на роботу здобувачів вищої освіти. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти заклад вищої освіти.

1.7. Після закінчення практики дати характеристику на кожного здобувача вищої освіти, в котрій відобразити якості підготовленого ним звіту.

1.8. Додаткові умови:

Дана Угода укладена терміном на 5 років.

2. Заклад вищої освіти зобов'язується:

2.1. За два місяці до початку практики надати базі практики для погодження програму практики, а не пізніше ніж за тиждень – список здобувачів вищої освіти, які направляються на практику.

2.2. Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.

2.3. Забезпечити додержання здобувачами вищої освіти трудової дисципліни і правил внутрішнього розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, якщо вони сталися з здобувачами вищої освіти під час проходження практики.

3. Відповідальність сторін за невиконання угоди.

3.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно з законодавством про працю України.

3.2. Всі суперечки, що виникають між сторонами за цією угодою, вирішуються у встановленому порядку.

3.3. Угода набуває сили після її підписання сторонами і діє до кінця практики згідно з календарним планом.

3.4. Угода складена у двох примірниках: по одному - базі практики і ПЗВО «МКУ імені Пилипа Орлика».

4. Місце знаходження сторін і розрахункові рахунки:

ПЗВО «МКУ імені Пилипа Орлика»:

База практики:

54003 м. Миколаїв, вул. Котельна, 2

тел.: (0512) 55-07-36

Код ЄДРПОУ 37992250

р / р 26004455006259

МФО 300528

Підписи та печатки:

ПЗВО «МКУ імені Пилипа Орлика»:

База практики:

Матвієнко Л. П.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

М.П. “_____” _____ 2018 року

М.П. “_____” _____ 2018 року

Керівники практики:

від ПЗВО «МКУ імені Пилипа Орлика» _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

від підприємства, організації, установи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Здобувач вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Прибув (ла) на підприємство, організацію, установу

Печатка

підприємства, організації, установи „___” _____ 20__ року

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув (ла) з підприємства, організації, установи

Печатка

Підприємства, організації, установи “___” _____ 20__ року

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Відгук і оцінка роботи здобувача вищої освіти на практиці

_____ (назва підприємства, організації, установи)

Керівник практики від підприємства, організації, установи

Печатка _____
(підпис) (прізвище та ініціали)
«___» _____ 20__ року

Висновок керівника практики від ПЗВО «МКУ імені Пилипа Орлика» про проходження практики

Дата складання заліку „___” _____ 20__ року

Оцінка:

за національною шкалою _____ кількість балів _____
(словами) (цифрами і словами)

за шкалою ECTS _____

Керівник практики від ПЗВО «МКУ імені Пилипа Орлика»

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Примітка: Індивідуальне завдання – перший аркуш у звіті здобувача вищої освіти
(двосторонній при роздрукуванні)

**ПЗВО «МІЖНАРОДНИЙ КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ПИЛИПА ОРЛИКА»**

ЗВІТ

про виконання програми _____ практики
(вид практики)

Здобувача вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Групи _____

Спеціальність _____

Освітній ступінь _____

База практики _____
(повна назва)

Керівник практики
від бази практики

(посада, прізвище, ініціали)

Керівник практики від
закладу вищої освіти

(посада, прізвище, ініціали)

Звіт захищений

« _____ » _____ 201__ р.

(підпис)

Миколаїв – 201__